

Digitalna koalicija Slovenije

info@digitalna.si

Ljubljana, 30. 4. 2021

ZADEVA: PRIPOMBE IN PREDLOGI SEKCIJE OPERATERJEV ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJ NA SPREMENJEN OSNUTEK PREDLOGA ZAKONA O ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJAH (ZEKom-2)

ZVEZA: Javna obravnava osnutka predloga Zakona o elektronskih komunikacijah (EVA 2019-3130-0004) – (objava na portalu RS e- uprava v rubriki e-demokracija z dne 14.4.2021¹)

Spoštovani,

Sekcija operaterjev elektronskih komunikacij² v Združenju za telekomunikacije in informatiko, GZS (v nadaljevanju: SOEK) vam v nadaljevanju pošilja ključne predloge in komentarje na objavljeni spremenjen osnutek predloga novega Zakona o elektronskih komunikacijah – ZEKom-2, z dne 14.4.2021. Po preučitvi odziva predlagatelja zakona ugotovljamo, da predlagatelj ni upošteval nekaterih ključnih pripomb SOEK k posamičnim določilom zakona (ki jih je SOEK podal dne 29.10.2020), ki so po oceni članov SOEK strateškega pomena, ter SOEK pri njih vztraja.

Poudarili bi, da so pričujoče pripombe usklajene na ravni panoge, torej vseh petih največjih operaterjev elektronskih komunikacij. Na spodaj izpostavljene teme operaterji gledamo enako, zato apeliramo, da se jih v največji meri tudi upošteva.

Prosimo za podporo Slovenske digitalne koalicije.

Za dodatna pojasnila smo na voljo.

¹<https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=10097>

² Člani: A1 Slovenija, d.d., Telekom Slovenije, d.d., Telemach, d.o.o., HOT mobil, d.o.o., T-2, d.o.o.
Stran 1 od 16

III. GRADNJA OMREŽIJ IN PRIPADAJOČE INFRASTRUKTURE

K 17. členu

Iz obrazložitve predloga zakonskega besedila ni razvidno zakaj niso bile upoštevane vse pripombe operaterjev k prejšnjem 16. členu predloga ZEKom-2 (sedaj 17. člen), z izjemo navedbe, da morajo biti varovalni pasovi zaradi omejevanja lastninske pravice čim ožji, vendar ne tako ozki, da bi to povzročalo škodo elektronskim komunikacijskim omrežjem. Pozdravljamo odločitev, da je predlagatelj zakona vsaj posredno opredelil razliko med različnimi vrstami elektronske komunikacijske infrastrukture, vendar je opredeljena širina varnostnih pasov še vedno znatno manjša od predlagane. V svojih izvornih pripombah smo obširno utemeljili potrebo po povečanju obsega varnostnih pasov in pri teh pripombah vztrajamo kot nujno potrebnih za vzpostavitev določene trajnosti umeščene infrastrukture v prostor. Opredeljena varnostna pasova v širini metra in pol oziroma treh metrov še vedno bistveno odstopata od najmanjšega tri metrskega varovalnega pasa, kot je opredeljen v Gradbenem Zakonu, bistveno odstopanje pa smo zaznali na področju energetike (ki prav tako kot elektronske komunikacije spada v kritično infrastrukturo), kjer **veljavni 2. odstavek 468. člena ZN-1 ločuje med nadzemnimi večsistemskimi daljnovodi in razdelilnimi transformatorskimi in opredeljuje varnostni pas od desetih metrov, pa vse do štirideset metrov ter podzemnim kabelskim sistemom od metra, pa vse do desetih metrov.** Podana primerjava primerja pravno opredelitev energetske in elektronske komunikacijske infrastrukture (a simili ad simile) na področju poseganja v lastninsko pravico. Menimo, da je ob odsotnosti utemeljenih razlikovalnih razlogov, ki jih predlagatelj zakona ni podal, pravno nepravilno za bistveno podobno elektronsko komunikacijsko infrastrukturo opredeliti varovalni pas, ki je do 13,3x manjši od tega, ki je opredeljen za sektor energetike.

Kompromisno predlagamo, da se namesto sedanjega predloga v drugem odstavku 17. člena opredeli širina varovalnega pasu, ki bistveno bolj kot osnutek predloga 17. člena, pravilno opredeljuje potrebo po zagotovitvi območja s posebnim pravnim režimom:

»(2) Širina varovalnega pasu elektronskega komunikacijskega omrežja poteka 3 metre na vsako stran od osi komunikacijskega voda oziroma 40 m od zunanje ograje komunikacijskega objekta oziroma od osi antenskega sistema.«

VIII. VARNOST OMREŽIJ IN STORITEV TER DELOVANJE V IZJEMNIH STANJIH

K 115. členu in 116. členu

Po preučitvi prenovljenih določil glede ureditve strateških ukrepov v **115. ter 116. členu** osnutka predloga ZEKom-2 (implementacija ukrepov Nabora orodij EU), ugotavljamo, da kljub očitnemu prizadevanju predlagatelja zakona, da se uredi vidik upoštevanja dobaviteljev z visokim tveganjem, iz vidika predvidljivosti za operaterje še vedno obstajajo

nejasnosti, ki pa jih je vendarle mogoče ustrezno nasloviti (in odpraviti). Opozarjamo, da je predvidljivost ter posledična ureditev za operaterje izredno pomembna prav iz vidika ponujanja storitev in omrežij vsem subjektom, kot so opredeljeni v 1. ter 4. odstavku 115. člena. 5G omrežja naj bi v naslednjem desetletju ustvarila že več kot polovico prometa preko vertikal, ki pa so vsaj nekatere (če ne večina) povezana s kritično infrastrukturo (transport, energetika, bančništvo, ...). Iz določb tako ni neposredno razvidno kako bo sprememba seznama dobaviteljev vplivala na operaterje (prehodni rok; omejitve – zamenjava opreme, rok, učinek na veljavna pogodbeno razmerja s subjekti iz 1. ter 4. odst. 115.člena), še toliko **bolj** pa je to pomembno zaradi novih dobaviteljev, ki jih je za pričakovati zaradi razvoja novih oblačnih tehnologij.

Kot pravilno ugotavlja predlagatelj zakona v komentarju k 305. členu prej veljavnega osnutka predloga zakona (sedaj 310. člen), je življenjska doba opreme 5 let (po našem prepričanju celo 7 let), kar pomeni, da sprememba seznama na 2 leti, pomeni izredno veliko tveganje za poslovanje operaterjev mobilnih omrežij.

Iz tega razloga **predlagamo primarno**, da se sprememba seznama dobaviteljev z visokim tveganjem (oz. odločbe), izvaja ne na 2 leti, pač pa ob upoštevanju razlogov 315. člena na 5 let.

Kompromisno predlagamo, da se odločbe o določitvi dobaviteljev z visokim tveganjem razveljavijo kadarkoli je to primerno na podlagi ugotovitev SNAV. Nove odločbe (novi dobavitelji z visokim tveganjem) pa se lahko določijo po petih letih od zadnje dopolnitve seznama.

XI. PRAVICE UPORABNIKOV

K tretjem odstavku 192. člena in prvemu odstavku 193. člena

3. odstavek 192. člena predloga ZEKom-2 se torej trenutno glasi:

»(3) Če naročnik izkoristi možnost odstopa od pogodbe, mu ni treba plačati stroškov prekinitve naročniškega razmerja oziroma drugih administrativnih stroškov, pogodbenih kazni, zneskov prejetih ugodnosti ali drugih dogovorjenih nadomestil.«

Predlagatelj je povsem brez podlage razširil besedilo, kot je navedeno v 4. odstavku 105. člena Direktive (EU) 2018/1972 (v nadaljevanju: EECC), ki se glasi: *»Končni uporabniki imajo pravico prekiniti pogodbo brez kakršnih koli dodatnih stroškov, ko so obveščeni o spremembah pogodbenih pogojev s strani ponudnika javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, razen če so predlagane spremembe izključno v korist končnega uporabnika, so zgolj administrativne narave in nimajo negativnih posledic za končnega uporabnika ali so neposredno naložene s pravom Unije ali nacionalnim pravom.«*

V zvezi s členoma oz. odstavkoma 192./3 in 193./1 predloga ZEKom-2 je potrebno opozoriti na daljnosežnost posledic, ki jih takšna uzakonitev lahko prinese. Navedena člena opredeljujeta ravnanje in obveznosti operaterjev in pravice naročnikov v primeru, v grobem:

- sprememb pogodbenih pogojev za elektronske komunikacijske storitve (iz razlogov na strani operaterja),
- razhajanja med dejanskim izvajanjem elektronske komunikacijske storitve ter nivojem kakovosti, navedenim v pogodbi,

V obeh primerih lahko naročniki pod določenim pogoji odstopijo od naročniške pogodbe za elektronske komunikacijske storitve. Naročnik ima seveda vedno pravico, da lahko redno odstopi od naročniške pogodbe, kar je povsem pravilno in pošteno. Prav tako je povsem pravilno, da ima vsak naročnik možnost odstopiti od naročniške pogodbe v primeru, ko operater iz njemu lastnih razlogov spreminja pogoje izvajanja elektronskih komunikacijskih storitev, še posebej, če so ti v škodo naročniku. Takšno postopanje pomeni uravnoveženost v pravicah in obveznostih obeh pogodbenih strank in ščiti naročnika, kar je nujno potrebno, da se zadosti načelu poštenosti in pogojem, ki jih potrošniku zagotavlja potrošniška zakonodaja. Podobno velja tudi za področje slabšega delovanja elektronskih komunikacijskih storitev oz. njihovega nedelovanja. Tudi tu mora imeti naročnik pravico ustrezno odreagirati, če ni zagotovljen ustrezen nivo storitev in če naročnik tudi sam tega prepozna, kot neustreznega.

EECC za odstop v zgornjih primerih določa tudi »pravico prekiniti pogodbo brez kakršnih koli dodatnih stroškov«, kar je potrebno seveda ustrezno implementirati v nacionalno zakonodajo, pri čemer je potrebno upoštevati tudi člen 101. EECC, ki določa način implementacije, to je popolna harmonizacija. Predlog ZEKom-2 je pravico prekiniti pogodbo brez kakršnihkoli dodatnih stroškov implementiral v členu 192./3. Vendar pa v tem členu ni upošteval načela popolne harmonizacije, saj je v tej določbi določilo EECC »brez kakršnih koli dodatnih stroškov« zastavil veliko širše, kot to EECC zahteva in dovoljuje. Določba 192./3 gre pri pravicah pri odstopu tako daleč, da bo najverjetneje močno vplivala na ponudbo operaterjev elektronskih komunikacij v bodoče in sicer na način, da bo ta močno okrnjena, kar je na koncu najbolj v škodo naročnikov samih. Naročniki imajo v trenutni ponudbi variacijo možnih ugodnosti, ki jih operaterji elektronskih komunikacij zagotavljajo predvsem v primeru, ko se naročnik zaveže ostati pri dotičnem operaterju določeno obdobje. Tu seveda ne govorimo o terminalski opremi, glede katere je predvideno vračilo in poravnava uporabnine oz. proti plačilu nadomestila obdržanje le-te, vse skladno s 192/5 členom predloga ZEKom-2. Tu govorimo o vseh ostalih ugodnostih, kot je na primer znižanje naročnine, izgradnje fizične povezave (priključka) in podobno. Operaterji se bodo najverjetneje odločili ukiniti vse možne ugodnosti, saj te ne bodo več ekonomsko upravičene in bi za operaterja kot gospodarsko družbo pomenile negospodarno ravnanje, kar je v nasprotju z obstoječo zakonodajo na področju poslovanja gospodarskih družb in njihovega posloводства. Predlog ZEKom-2 namreč razširja EECC pojem »brez kakršnih koli dodatnih stroškov« v sledeče besedilo »*ni treba*

plačati stroškov prekinitve naročniškega razmerja oziroma drugih administrativnih stroškov, pogodbenih kazni, zneskov prejetih ugodnosti ali drugih dogovorjenih nadomestil.» Takšno navajanje vseh možnih obveznosti je nevarno, saj v pogodbeni odnos med naročnikom in operaterjem vnaša nerazumljive postavke, ki niso zgolj v nasprotju z obstoječim civilno-pravnim odnosom med pogodbenima strankama in v nasprotju z osnovno logiko obligacijskega prava, da mora vsaka stran drugi poravnati svoje obveznosti, sicer pride do neupravičene obogatitve, pač pa gre tudi za ekonomsko neuravnoteženost, ki jo je potrebno korigirati, če se želi ponujati elektronske komunikacijske storitve na dolgi rok, kar pa je na koncu interes obeh pogodbenih strank. Ekonomsko neuravnoteženost se kaže predvsem v tem, da za naročnike v predlogu ZEKom-2 ne velja zgolj, da bodo v teh primerih odstopa oproščeni dodatnih stroškov, kot to navaja EECC, pač pa predlagatelj s prekoračitvijo popolne harmonizacije določa tudi, da v navedenih primerih odstopa od pogodbe naročniki ne bodo dolžni poravnati »...drugih administrativnih stroškov...pogodbenih kazni, zneskov prejetih ugodnosti ali drugih dogovorjenih nadomestil«. Že sedaj je povsem jasno, da se spremembe pogodbenih pogojev bodo dogajale, saj to terja že sama narava elektronskih komunikacijskih storitev, saj gre za branžo, ki se eksponentno spreminja. Prav tako je tehnični vidik, na katerem storitev elektronskih komunikacij temelji, nemogoče obiti. Vsem je že jasno (tudi naročnikom), da je kvaliteta storitev elektronskih komunikacij pogojena s kvaliteto omrežja, omrežnih elementov, priključnih točk, hišnih napeljav, terminalske opreme in podobno, kar vse močno vpliva na dejansko zagotavljanje teh storitev. Tehnološki napredek terja nove pristope, oblikujejo se nove ponudbe, potrebna je neprestana fleksibilnost, ki jo naročniki hočejo in želijo. Temu posledično sledi konkurenčnost ponudb na trgu in cenovni boj, od katerega imajo, normalno, največ koristi prav naročniki. Vendar pa to tudi pomeni konstantne spremembe pogojev, konstantne spremembe splošnih pogojev in odstopanja med dejansko in pogodbeno kakovostjo storitev, čemur se absolutno, to je v nobenem primeru, ni mogoče izogniti. In ker operaterji že sedaj vedo, da je temu nemogoče ubežati, bodo močno zadržani pri nadaljnjem poslovanju in ponudbah, saj bodo vedeli, da bodo ob vsaki taki spremembi pogojev naročniki lahko izkoristili odstopno upravičenje brez obveznosti plačila preostalega dela prejetih ugodnosti, administrativnih stroškov, pogodbenih kazni ali katerih koli drugih nadomestil, čeprav so bila ta vnaprej in ob sklenitvi naročniške pogodbe jasno dogovorjena. In bodo operaterji pri ponujanju storitev zadržani pri naročnikih z dvomljivimi tehničnimi predispozicijami za izvajanje elektronskih komunikacij, čeprav bi si ti želeli storitev, čeprav slabšo, saj bodo vedeli, da naročniki lahko izkoristijo odstopno upravičenje brez obveznosti plačila preostalega dela prejetih ugodnosti, administrativnih stroškov, pogodbenih kazni ali katerih koli drugih nadomestil, čeprav so bila ta vnaprej in ob sklenitvi naročniške pogodbe jasno dogovorjena. Pričakujemo lahko, da bo v bodoče ponudba operaterjev znatno okrnjena v smislu, da praktično ne bo več možnosti vezav za določeno obdobje v zameno za pridobitev določene ugodnosti. Ker so zaradi 192./3 člena povožena osnovna obligacijska pravila glede obveznosti pogodbenih strank, da vsaka poravna oziroma izpolni svoje obveznosti (npr. operater nudi ugodnost 24 mesecev, naročnik pa vrne sorazmeren del v primeru, če se odloči prej iti), bo edino logično, da takšnih ugodnosti v ponudbi operaterjev ne bo več mogoče najti, saj ne bodo prestale

testa poslovne in ekonomske upravičenosti oz. utemeljenosti. Vse to pa bo seveda najbolj vplivalo na naročnike, saj bodo prikrajšani za ugodnejšo storitev elektronskih komunikacijskih storitev ali pa do nje sploh ne bodo mogli, zaradi slabših tehničnih predispozicij. In vse to zgolj zato, ker se je zakonodajalec odločil prekoračiti pravila glede popolne harmonizacije, kot je določeno v 101. členu EECC. Najbolje bi bilo, če bi zakonodajalec pustil dikcijo, kot jo navaja že EECC ne pa da širi nabor stroškov, ki niti ne morejo spadati pod dodatne stroške, kot jih EECC za ta primer dopušča. Pod dodatne stroške ne more spadati *pogodbena kazen*, ki je za potrošnike tako ali tako že z obstoječim in veljavnim Zakonom o varstvu potrošnikov prepovedana. Nadalje pod dodatne stroške ne morejo soditi *zneski povračila ugodnosti*, saj bi to pomenilo, da je nekdo obogaten na račun prikrajšanega. Pod dodatne stroške prav tako ne moremo šteti *druge administrativne stroške*, saj že vnaprej vemo, kateri so, naročnik je z njimi seznanjen, operater je pri oblikovanju teh omejen z določili potrošniškega prava, vsekakor pa ne gre za dodatne stroške. Pod dodatne stroške prav tako ne moremo šteti *dogovorjenih nadomestil*, saj so tudi ta vnaprej dogovorjena.

Vsekakor se vrnitev prejetih ugodnosti oz. drugih dogovorjenih nadomestil (npr. popusti pri mesečni naročnini) ne more šteti, kot »kakršenkoli dodatni strošek«, saj bi bilo to v nasprotju z osnovnimi načeli obligacijskega prava. V nasprotju z osnovnimi načeli obligacijskega prava bi bilo torej, da naročniku v primeru odpovedi naročniškega razmerja pred dogovorjenim obdobjem vezave ne bi bilo potrebno vrniti sorazmernega dela prejetih ugodnosti, kar potrjuje tudi sodna praksa. V primeru sklenitve naročniške pogodbe z vezavo naročniškega razmerja, običajno za obdobje do 24 mesecev, se operater zaveže, da bo naročniku določeno obdobje nudil storitve po nižji ceni od cene (ugodnost), ki je določena v rednem ceniku operaterja, naročnik pa se zaveže, da bo v zameno ohranil naročniško razmerje za dogovorjeno obdobje. Operater lahko ekonomsko upraviči dogovorjeno ugodnost le v primeru, da pogodbeno razmerje traja vsaj 24 mesecev oziroma drugo dogovorjeno obdobje vezave. Skladno z 8. členom Obligacijskega zakonika udeleženci pri sklepanju dvostranskih pogodb izhajajo iz načela enake vrednosti vzajemnih dajatev. Enaka vrednost dajatev se v primeru sklepanja naročniških razmerij z vezavo doseže šele, ko se izteče celotno obdobje vezave, v katerem naročnik v celoti izplača dogovorjene cene naročnin, medtem ko operater celotno obdobje zagotavlja naročene storitve. V primeru predčasne prekinitve naročniškega razmerja pa se enakost dajatev doseže na način, da naročnik operaterju povrne ugodnosti, ki jih je prejel v času, ko je naročal in koristil storitve operaterja (ne glede na to ali gre za ugodnost v obliki popusta na naročnino ali nižjo ceno terminalske opreme). Plačilo izgube posebne ugodnosti predstavlja namreč zgolj plačilo redne cene (oziroma doplačilo do redne cene) za izbrani naročniški paket, ki je določena v rednem ceniku in jo plačujejo tudi vsi drugi naročniki, ki se odločijo za sklenitev naročniškega razmerja brez vezave. Navedeno stališče je skladno tudi s sodno prakso, in sicer sodbo Višjega sodišča v Ljubljani, I Cp 2078/2019, s katero je bila potrjena sodba sodišča prve stopnje, v kateri je bilo razsojeno, da je tožena stranka dolžna poravnati znesek, ki predstavlja izgubo posebne ugodnosti v primeru odstopa od pogodbe skladno z drugim odstavkom 129. člena ZEKom-1. Višje sodišče je v obrazložitvi med drugim navedlo, da je ugodna cena vezana na najmanj 24

mesečno pogodbeno razmerje, ker pa je bilo prekinjeno, je tožena stranka dolžna povrniti ugodnosti, ki jih je prejela neutemeljeno. Dodajamo še, da bi v primeru, ko bi naročnik določeno obdobje plačeval nižjo akcijsko ceno storitev, medtem ko bi operater storitve zagotavljal v polnem obsegu, zatem pa bi naročnik predčasno odstopil od naročniške pogodbe brez povračila sorazmernega dela prejete ugodnosti, to pomenilo oškodovanje operaterja ter neupravičeno pridobitev s strani naročnika. Skladno s 190. členom OZ je, kdor je bil brez pravnega temelja obogaten na škodo drugega, prejeto dolžan vrniti, če je to mogoče, sicer pa nadomestiti vrednost dosežene koristi. Skladno z navedeno določbo se s plačilom izgube posebne ugodnosti zgolj zagotovi nadomestitev vrednosti dosežene koristi, ki jo naročnik prejme s koriščenjem naročenih storitev. Vračilo sorazmernega dela ugodnosti, ki bi jo naročnik prejel, če bi izpolnil zavezo in v naročniškem razmerju ostal celotno obdobje, torej nikakor ne more biti opredeljeno kot strošek prekinitve naročniškega razmerja, zaračunavanje česar, v primeru odstopa od naročniške pogodbe zaradi sprememb naročniških pogojev, je prepovedano skladno z drugim odstavkom 129. člena trenutno veljavnega ZEKom-1 in tudi v dotičnem odstavku predloga ZEKom-2. Strošek prekinitve naročniškega razmerja ali »kakršenkoli dodatni strošek«, kot ga imenuje EECC, se smiselno udejadi kot administrativni strošek prekinitve, ki ga operater običajno ima zaradi stroškov potrebnih opravil povezanih s prekinitvijo naročniškega razmerja in je del rednega cenika. Enako kot je naročnik deležen ugodnosti v obliki subvencionirane cene telefonskega aparata, je tudi v primeru akcijske ponudbe, naročnik deležen ugodnosti, ki se jo da ovrednotiti glede na redno ceno določene telekomunikacijske storitve. Naročnik v primeru, da se stečejo pogoji za vračilo ugodnosti, vrne zgolj sorazmeren del, glede na preteklo obdobje trajanja naročniškega razmerja, pogoji za to pa so naročniku vseskozi vnaprej poznani. Kot že obrazloženo, predstavlja plačilo izgube posebne ugodnosti zgolj doplačilo do cene, ki je določena v rednem ceniku. Cena je osnovna sestavina vsake pogodbe in zahtevo za njeno plačilo v nobenem primeru ne more enačiti niti s stroškom prekinitve naročniškega razmerja niti s pogodbeno kaznijo, ki predstavlja civilno sankcijo za kršitev pogodbe. Da izguba posebne ugodnosti ne predstavlja nedopustne pogodbene kazni in ni v nasprotju z namenom odstopnega upravičenja ne po trenutno veljavnem 129. členom ZEKom-1 ne po predlogu ZEKom-2 (ne po EECC), niti z določili potrošniške zakonodaje izhaja tudi iz zgoraj omenjene sodbe Višjega sodišča v Ljubljani, Cp 2078/2019.

V sled obrazložitvi je nujno, da se tretji odstavek 192. člena spremeni tako, da se glasi:

»(3) Če naročnik izkoristi možnost odstopa od pogodbe, ima pravico prekiniti pogodbo brez kakršnihkoli dodatnih stroškov.«

K četrtemu odstavku 200. člena

Iz obrazložitve predloga zakonskega besedila ni razvidno zakaj niso bile upoštevane vse pripombe operaterjev k 4. odstavku 200. člena ZEKom-2. Predlog zakonskega besedila

operaterjem nalaga nove in nepredvidljive stroške, za zagotavljanje komunikacijske opreme, pri čemer termin »vsa potrebna komunikacijska oprema« ni definiran in zato zagotovo vodi v različne interpretacije tako na strani operaterjev kot na strani državnih organov, ki se odzivajo na klice v sili. Poudarjamo, gre za izvajanje nalog, ki so v pristojnosti države (reševanje, odziv na klice v sili), država pa bi morala iz državnega proračuna zagotoviti financiranje komunikacijske opreme, ki jo državni organi potrebujejo za izpolnjevanje svojih delovnih nalog. Menimo, da je nedopustno, da se problem pomanjkanja financiranja rešuje na način, da se stroški prevalijo na operaterje, financiranje komunikacijske opreme za državo pa je tudi rešitev, ki ni skladna z ureditvijo v EECC.

Četrty odstavek 200. člena naj se glasi:

“(4) Izvajalec javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke mora brezplačno zagotoviti prenos komunikacije v sili centru za sprejem komunikacije v sili. Zaradi zagotavljanja neprekinjenega delovanja prenosa komunikacije v sili izvajalec zagotovi do centrov tudi nadomestne poti, ki jih sam določi. Izvajalec nosi breme dokazovanja obsega tehnične nezmožnosti. Za prenos in zaključevanje komunikacije v sili operaterji lahko dogovorijo skupne prenosne poti, vključno z nadomestnimi potmi.”

K prvemu odstavku 201. člena

Zagotavljanje oziroma izvajanje obveščanja in alarmiranja je gotovo naloga, ki se izvaja v najširšem javnem interesu. Pri vzpostavitvi sistema, kot je bil vpeljan v 134. člen ZEKom-1 z zadnjo novelo ZEKom-1C, smo operaterji seznanili z vsemi pomembnimi ter visoko kompleksnimi tehničnimi in komercialnimi vidiki implementacije tako ministrstvo za javno upravo, kot tudi URSZR. Žal predlagatelj zakona pripomb ni upošteval, zaradi česar ponovno izpostavljam pomemben vidik vpeljave tega sistema.

Kot izhaja iz predloga prvega odstavka, je predlagatelj zakona pripoznal potrebo, da se vsakokratno alarmiranje izvede proti plačilu, kar operaterji pozdravljamo ter izražamo upanje, da bo ureditev ostala nespremenjena tudi v končni verziji zakona - operater bo URSZRju proti plačilu zagotovil izvedbo obveščanja in alarmiranja. Vendar pa izpostavljam, da bo to pokrilo le del investicije, ki bo potrebna za implementacijo sistema. Večji strošek bomo operaterji imeli z zagotovitvijo platforme, za katero pa kot izhaja iz gradiva predlagatelja zakona, bo vprašanje sofinanciranja uvedbe sistema obravnavano v okviru medresorskega usklajevanja.

Operaterji apeliramo, da se zagotovi proračunsko financiranje uvedbe tega sistema, s čimer se bo lahko zagotovila vzpostavitev modernega, dolgoročno primernege in vzdržnega sistema alarmiranja. S tem se bodo lahko pomembno razbremenili operaterji (ki dejansko vzpostavljenega sistema ne bodo uporabljali za druge

namene kot za alarmiranje), zagotovil pa bi se centralen sistem obveščanja, ki bi kot tak prinašal največje koristi celotni družbi ob naravnih in drugih nesrečah.

Prvi odstavek 201. člena, naj se dopolni z novim zadnjim stavkom:

»Stroške vzpostavitve in zagotavljanja sistema obveščanja in alarmiranja, ki ga zagotovi izvajalec javno dostopnih mobilnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, se financira iz državnega proračuna.«

XII. OBDELAVA OSEBNIH PODATKOV IN VARSTVO ZASEBNOSTI ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJ

K devetemu odstavku 214. člena

Glede pravil o dopustnem snemanju pogovorov smo predlagali določene primere, kjer bi bilo snemanje dopustno brez odzivnika. Izjema določena v devetem odstavku naj se razširi tudi na druge izvajalce storitev, kjer je hitrost odziva lahko kritična za izvajanje storitve, za izvajanje storitve pa se uporabljajo številke, ki so praviloma namenjene le zaprtemu krogu naročnikov teh storitev.

Predlagamo, da se kot izjema dodata najmanj:

»(9) Ne glede na določbo sedmega odstavka tega člena obvestilo o snemanju ni potrebno v primeru klicev na operativno telefonsko številko, ki ni namenjena javnosti in s katero upravlja izvajalec:

- 1. socialno varstvenih oziroma zdravstvenih storitev, v skladu z zakonom o socialno varstvenih oziroma zdravstvenih storitvah, kjer uporabniki teh storitev na operativno številko javljajo nujna stanja oziroma zahteve za pomoč;*
- 2. storitev varnostno-nadzornega centra v skladu z zakonom, ki ureja storitve zasebnega varovanja, za klice na dežurno številko varnostno nadzornega centra namenjeno naročnikom storitev le tega.«*

K 215. členu

Poleg neusklajenosti z GDPR je določba tudi sicer neustrezna in zastarela. V prvi vrsti **predlagamo njeno brisanje v celoti**, saj GDPR velja tudi za operaterje, vsebuje ustrezne varovalke za obdelavo osebnih podatkov strank ter enotno ureja to področje za vse operaterje v EU. Obdelava podatkov o strankah običajno ne predstavlja posegov v njihovo komunikacijsko zasebnost in tako ni potrebe oziroma podlage za urejanje le tega v področnem zakonu. Komunikacijska zasebnost strank, ki je upravičeno predmet urejanja v ZEKom-2 pa je urejena v drugih določbah.

Podredno pa smo pripravili posodobljen predlog besedila, ki odpravlja določbe in ureditev, ki ni imela smisla že v ZEKom-1 (npr. določba da se lahko dodatni podatki o naročniku zbirajo, če le ta to želi in to plača) in je usklajen z GDPR.

»215. člen (podatki o naročnikih)

(1) Izvajalci storitev lahko o svojih naročnikih in uporabnikih zbirajo naslednje podatke:

- 1. osebno ime naročnika oziroma uporabnika ali firmo in njeno organizacijsko obliko,*
- 2. naslov naročnika oziroma uporabnika, vključno s številko dela stavbe, stanovanja oziroma nadstropja,*
- 3. naročniško številko in druge elemente oštevilčenja, ki se uporabljajo za vzpostavitev zveze do naročnika oziroma uporabnika,*
- 4. e-naslov naročnika oziroma uporabnika, če ga le ta ima*
- 5. davčno številko za fizično osebo ter davčno in matično številko za pravno osebo,*
- 6. ostale podatke potrebne za sklenitev pogodbe oziroma zagotavljanje in izvajanje storitev,*
- 7. na podlagi soglasja naročnika in/ali uporabnika ali druge pravne podlage tudi druge podatke.*

(2) Zbrane podatke iz prejšnjega odstavka lahko izvajalci storitev obdelujejo za:

- 1. sklepanje, izvajanje, spremljanje in prekinitev naročniške pogodbe oziroma izvajanja storitev,*
- 2. zaračunavanje storitev,*
- 3. pripravo in izdajanje imenikov ter posredovanje podatkov izdajateljem imenikov v skladu s tem zakonom,*
- 4. za druge zakonite namene na podlagi ustrezne pravne podlage.*

(3) Podatke o naročnikih in uporabnikih iz prvega odstavka tega člena lahko izvajalci storitev iz prvega odstavka po prenehanju naročniškega razmerja hranijo v skladu ob upoštevanju omejitev in zahtev tega zakona, predpisov o varstvu osebnih podatkov in drugo zakonodajo«.

K 218. členu

Predlagamo popravek, ki bo določbe ZEKom-2 uskladil z določbami e-privacy direktive, t.j. da se podatki lahko hranijo tudi do poteka obdobja med katerim se lahko obračun zakonito izpodbija.

V drugem odstavku 218. člena se za besedo »roka« doda besedna zveza »oziroma do poteka obdobja med katerim se lahko obračun zakonito izpodbija.«.

Spremenjen drugi odstavek se tako glasi:

»Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko operater do popolnega plačila storitve, vendar najdlje do preteka zastaralnega roka oziroma do poteka obdobja med katerim se

lahko obračun zakonito izpodbija, hrani in obdeluje podatke o prometu, ki jih potrebuje za obračun in za plačila v zvezi z medomrežnim povezovanjem».

K 223. členu

Pri obravnavi **zlonamernih oziroma nadležnih sporočil/SMS** sporočil predlagamo jasno določbo, da to velja tudi za SMS sporočila ter določitev definicije nadležnega oziroma zlonamernega sporočila.

V 223. členu naj se doda 6. odstavek 218. člena, ki naj se glasi:

»(6) Klici oz. SMS sporočila, ki se zaključijo v omrežni priključni točki naročnika se štejejo za zlonamerne ali nadležne, če iz podatkov o sledenju izhaja, da je bilo pet ali več takšnih dogodkov, ki izvirajo iz istega priključka.«

K 226. členu

Predlagamo, da se uporabi za gospodarstvo ugodnejša možnost, ki jo dopušča e-privacy direktiva – uporabo tako imenovanega »opt-out« principa, kjer je uporaba dovoljena v kolikor je naročnik ali uporabnik ni prepovedal. Glede na to, da imajo naročniki možnost izraziti tako prepoved ob vsakem stiku ali pa tudi v naprej (npr. z ustrezno prepovedjo v imeniku), menimo, da sprememba ni prevelik poseg v pravice posameznikov.

3. odstavek 226. člena ZEKom-2 se dopolni tako, da se besedna zveza »s soglasjem naročnika ali uporabnika. Zavrnitev soglasja« spremeni tako, da se glasi:« v kolikor je naročnik ali uporabnik ni prepovedal. Podaja prepovedi».

Spremenjeni tretji odstavek 226. člena naj se tako glasi:

»(3) Uporaba drugačnih sredstev za neposredno trženje z uporabo elektronskih komunikacij, kakor so določena v prejšnjih dveh odstavkih, je dovoljena le v kolikor je naročnik ali uporabnik ni prepovedal. Podaja prepovedi mora biti za zadevnega naročnika ali uporabnika brezplačna. Pri uporabi govornih telefonskih klicev je treba upoštevati tudi določbe tretjega, četrtega in petega odstavka 217. člena tega zakona.«

K 228. členu

Pri določbah o **zakonitem prestrezanju podatkov** predlagamo popravke besedila, ki izboljšajo jasnost določb, še posebej pri njihovi uporabi v praksi. Menimo, da gre za področje, kjer je jasnost določb in njihova usklajenost s stanjem tehnike še posebej pomembna za zagotovitev ustrezne pravne varnosti vseh deležnikov.

Prvi odstavek 228. člena se dopolni tako, da se besedna zveza »na določeni točki javnega komunikacijskega omrežja« nadomesti z besedno zvezo »za določeno omrežno priključno točko«, besedna zveza »v katerem je navedba točke javnega komunikacijskega omrežja« pa se nadomesti z besedo zvezo »iz katerega je določljiva omrežna priključna točka«.

Spremenjeni prvi odstavek 228. člena naj se tako glasi:

»(1) Operater mora omogočiti zakonito prestrezanje komunikacij za določeno omrežno priključno točko takoj, ko prejme prepis tistega dela izreka odredbe pristojnega organa, iz katerega je določljiva omrežna priključna točka, na kateri naj se izvaja zakonito prestrezanje komunikacij, odrejeno trajanje tega ukrepa ter drugi podatki, povezani z načinom in obsegom tega ukrepa.«

XIII. AGENCIJA

K 252. členu

Kot operaterji opozarjamo že dlje časa, bi bilo primerno, da se za področja, katerih izvajanje je v javnem interesu, saj gre za izvajanje nalog iz izvirne pristojnosti države, zagotovi ustrezno proračunsko financiranje - na področju gradnje omrežij in pripadajoče infrastrukture (18., 19., 20. in 21. člen zakona), varnosti omrežij in storitev ter delovanju v izjemnih stanjih (VIII. poglavje zakona), zagotavljanju konkurence (IX. poglavje zakona), univerzalne storitve (X. poglavje zakona) in pravic uporabnikov (XI. poglavje zakona).

Navedeno bo imelo zgolj minimalen vpliv na državni proračun.

V preostalem, se Agencija financira iz prihodkov, ki jih ustvari s plačili operaterjev.

252. člen naj se upošteva predlagani popravek glasi:

»(1) Agencija se financira izključno s prihodki od plačil, ki so določena s tem zakonom in z drugimi zakoni s področij njenega delovanja ter iz državnega proračuna za področja, kjer operaterji opravljajo naloge iz izvirne pristojnosti države ali izpolnjujejo strategije ter akcijske plane, h katerim se je zavezala Republika Slovenija.

(2) Iz državnega proračuna se financira delovanje Agencije na področju gradnje omrežij in pripadajoče infrastrukture (17., 18. in 19. člen zakona), varnosti omrežij in storitev ter delovanju v izjemnih stanjih (VIII. Poglavje zakona), zagotavljanju konkurence (IX. Poglavje zakona), univerzalne storitve (X. poglavje zakona) in pravic uporabnikov (XI. Poglavje zakona).

(2 3) Presežek prihodkov .....«

XVIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

K 314. členu

Predlagatelj zakona je v prehodni določbi predvidel 1 letni rok za izpolnitev obveznosti (do 21.6.2022), naložene z 201. členom zakona. Glede na kompleksnost izbire ustreznega sistema, pogajanja s ponudniki ter časom, potrebnim, da se sistem implementira pri vsakem posamičnem operaterju, kar zahteva veliko prilagoditev v internih operaterjevih sistemih (obstoječih ter sistemih, ki jih bo treba še razviti), je eno leto minimalno zadosten rok, ki mora biti zagotovljen.

Ker je postopek zakona vendarle dolgotrajen, predlagamo, da se prilagodi tako, da se namesto datuma, do katerega naj operaterji zagotovimo implementacijo, preoblikuje v »eno leto«, besedilo pa naj se glasi:

»Izvajalci javno dostopnih mobilnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke zagotovijo obveščanje in alarmiranje končnih uporabnikov prek javnega mobilnega omrežja v skladu z 201. členom tega zakona najkasneje v enem letu po uveljavitvi zakona.«

K 315. členu

Trenutni predlogi končnih določb se glasijo:

315. člen

»Operaterji morajo svoje splošne pogoje prilagoditi določbam tega zakona v štirih mesecih po njegovi uveljavitvi.«

316. člen

»Rok za izdajo podzakonskih aktov, ki so po tem zakonu obvezni, je največ šest mesecev po uveljavitvi tega zakona.«

317. člen

»1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji podzakonski predpisi, izdani na podlagi Zakona o elektronskih komunikacijah: ...

2) Podzakonski predpisi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do izdaje podzakonskih predpisov na podlagi tega zakona.«

319. člen

»Ta zakon začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije«

Predlog ZEKom-2 je povsem napačno zastavil koncept sprejetja podzakonskih aktov, ki naj bi bili izdani na njegovi podlagi, v povezavi s prilagoditvijo splošnih pogojev, ki jih morajo izvesti operaterji. Takšno postopanje je predvsem v škodo naročnikov elektronskih komunikacijskih storitev, saj so ravno oni tisti, ki bodo po sprejetju zakona v daljšem časovnem obdobju bombardirani z vedno novimi spremembami splošnih pogojev. Glede na to, da naj bi bili splošni pogoji prilagojeni določbam ZEKom-2 v 4 mesecih po njegovi uveljavitvi, podzakonski akti pa sprejeti najkasneje v 6 mesecih, vmes pa bodo do sprejetja novih ostali v veljavi trenutno veljavni podzakonski akti, je evidentno, da bodo morali biti splošni pogoji operaterjev, do zadnjega sprejetega podzakonskega akta, večkrat spremenjeni. Naročniki pa posledično večkrat o teh spremembah obveščeni. Bati se je, da bodo naročniki težko sledili vsem spremembam, predvsem pa je pred nami resna skrb, da bodo naročniki resnično zmedeni in naveličani konstantnih opozarjanj, zato jim tudi ne bodo več sledili.

Pretekle izkušnje učijo, da podzakonski akti niso sprejeti hkrati (to niti ni realno), prav tako se z njihovim sprejetjem zamuja, tako da se določeni rok 6 mesecev v praksi lahko tudi podaljša. Preden ni znan zadnje sprejet podzakonski akt, je tudi nemogoče napovedati, ali se morajo splošni pogoji operaterjev še v čem spremeniti ali ne, saj šele vsebina splošnega akta razkrije njegove zahteve in šele takrat bodo operaterji vsak zase sploh lahko ocenili, ali, upoštevajoč njihov koncept, to terjaja spremembo njihovih pogojev ali ne. Operaterji so zavezani prilagoditi svoje splošne pogoje v 4 mesecih od uveljavitve, zato bodo takrat morali najprej implementirati določbe zakona v obsegu, kot te to dopuščajo. V marsičem ostajajo določbe nedorečene, nejasne ali pa celo napotujejo na podzakonske akte. V tem delu se bodo operaterji sklicevali oziroma opirali na trenutno veljavne podzakonske akte, saj zakon pravi, da ti veljajo do sprejetja novih. Vendar pa že sedaj vemo, da bodo novi podzakonski akti v marsičem drugačni. Za primer vzemimo podzakonski akt glede določanja nadomestil v primeru nedelovanja ali slabšega delovanja elektronskih komunikacijskih storitev. Predlog ZEKom-2 ga je predvidel, a mora biti sprejet šele v 6 mesecih po uveljavitvi zakona. Ta podzakonski akt bo urejal materijo, ki jo imajo operaterji že sedaj urejeno v svojih splošnih pogojih in bo takšna, kot je, ostala tudi po prilagoditvi splošnih pogojev ZEKom-2, saj do sprejetja novega podzakonskega akta velja zakon oz. obstoječi podzakonski akt. Ob spremembi pogojev glede na zakon bodo naročniki prvič obveščeni o njihovi spremembi skladno s Splošnim aktom o obliki in načinu objave obvestila o spremembi pogojev iz naročniške pogodbe (SMS sporočilo oz. e-mail, objava na internetu in v poslovalnicah itd.). Šele naknadno, to je ko bo sprejet in znan novi podzakonski akt, kar najverjetneje ne bo pred potekom 6 mesecev od uveljavitve, bodo lahko splošni pogoji ponovno spremenjeni. Najverjetneje bo imel ta splošni akt (kot ima to vsak) ustrezen *vacatio legis* in v tem obdobju bodo operaterji vsak pri sebi prilagodili ponudbo, koncept, logistične postopke, interna in eksterna pravila poslovanja ter na koncu temu ustrezno prilagodili oziroma spremenili pogoje ter (ponovno) o spremembi obveščali naročnike. Torej to bo že drugo obveščanje v roku pol leta. In to je zgolj en podzakonski akt, pri čemer jih je po predlogu ZEKom-2 predvidenih cca 40. To pomeni, da bo potrebno za vsakega izmed novo sprejetih podzakonskih aktov izpeljati zgornji postopek in obveščati naročnike znova in znova. Z malo sreče bodo določeni akti lahko skupaj uveljavljeni in implementirani v splošne pogoje, da se vsaj izognemo, če karikiramo, 40x obveščanju naročnikov. Težko si je predstavljati, da je takšna ureditev v korist potrošnika ali pa katerega koli naročnika. Če se želimo večkratnemu obveščanju izogniti, potem apeliramo na predlagatelja, da že v zakonu predvidi takšen postopek uveljavitve, da bo omogočal eno ali maksimalno dva obveščanja naročnikov in tega ne prepušča srečnim naključjem. Tako kot bi to storil premišljen in odgovoren zakonodajalec, ki skrbi za pravno zanesljivost, preglednost in jasno tako za naročnike kot operaterje.

Vsemu temu se je mogoče izogniti na način, da se počaka na sprejetje vseh podzakonskih aktov in potem, ko bo v celoti znano regulatorno okolje, operaterji temu skladno sprejmejo poslovne odločitve, koncepte in ponudbo, ki jo lahko in so jo sposobni nuditi na trgu ter temu prilagodijo splošne pogoje ter obvestijo naročnike.

Na koncu je potrebno pojasniti, da je vacatio legis absolutno prekratek za tako korenite spremembe zakonodaje, kot jih prinaša ZEKom-2. Vacatio legis v dolžini 30 dni je, lahko bi rekli, klasičen rok, ki ga je tudi sicer v večini zaslediti pri sprejemu zakonodaje. A na tem mestu je potrebno poudariti, da imamo pred sabo zakon, ki ga nikakor ne moremo šteti za klasičnega pač pa bolj za revolucionarnega v marsikaterem pogledu. Zato je povsem logično, da se določi daljši rok, kot pa zgolj 30 dni. Poudariti je potrebno, da predlog ZEKom-2 prinaša spremembe, ki lahko rezultirajo v bistvenih spremembah v ponudbi operaterjev in za to je potreben razumen čas, da se sprejmejo premišljene in racionalne odločitve ter na razumljiv in jasen način prenesejo do naročnika.

315. člen naj se glasi:

»Operaterji morajo svoje splošne pogoje prilagoditi določbam tega zakona v šestih mesecih po sprejemu vseh podzakonskih aktov, predvidenih po tem zakonu.«

S spoštovanjem,

Matevž Ahačič
Predsednik SOEK

